

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt LII. Prima moralis monstrorum caussa, vt sint signa Dei, monere aut
sanare volentis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45686

*Simulq; concretescentibus,
A mente matris instam,
Natus refert imaginem.*

XIV.
Lud. Viues
l. 2. de Chri-
stian. femina.

Qua de caussa eruditus Hispanus, paulò antè à nobis laudatus, matres, dum vterum ferunt, etiam atq; etiam confiderare iubet, quàm periculosa validaq; sint, in humano corpore, imaginationes; atq; capropter operam dare, ne quam admittant de formis, turpis & obscœnæ rei cogitatione; Item vt pericula deuitent, in quibus fœda aliqua visu species possit occurrere. Quòd si eas occasiones adeant, præcogitent, quid quid possit oculis offerri; ne ex inopinata nouitate noceat, si quid subito aspexerint, vnde contrahat noxam fœtus. Mihi fœminæ prægnantes non tantùm admonendæ sunt, vt à Comædijs, pugnis, imaginum curiositate abstineant; sed multò maximè etiam, ne ex fornicatione, adulterijs, in castu, sacri-lega cum cacodæmone consuetudine prægnantes fiant. Quid mirum, si sequitur fegetem messis? Qui bonas fruges volunt legere, non debent facere malorum sementem. Tantum ergò abest, vt Deus sit ab istis arguendus, vt ipsi potiùs caussa sint suæ calamitatis, & quidem Physica ac naturalis; longè tamen frequentius caussa morales intercurrunt.

CAPVT LII.

*Prima moralis Monstrorum caussa, vt sint signa
Dei, monere, aut sanare volentis.*

Deste ergò impatientiæ pupilli, qui naturæ legem dicitis; & in cælum os ponitis, atque arma in ipsos superos mouetis, quando infantuli vobis adeò in-formes nascuntur, vt non homines, sed abominationes videantur: quibus etiam vulgò fertur, meliùs prouisum fore, si in lucem numquam prodijissent. Siquidem, vt *monstra* non monstrant tantùm aliquid, sed etiam ipsa monstrantur, & velut *ostenta* ostenduntur, si qui velut Argi nimis oculi; aut tamquam Cyclopes vnoculi; aut, Iani instar, bifrontes; aut, ad Cerberi formam, tricipites; vel, vt Hecate, multiformes pariuntur,

riuntur. Putanturque hæc ingens parentum infamia, tristitia amicorum, propinquorum verecundia, naturæ dedecus esse. *Regula est humana natura, ut omnis homo nascatur duos oculos habens, & quinos digitos,* ait S. Chrysostronus (in Matth. 23. hom. 45.) aliquando tamen ut manifestentur opera Dei, nascitur homo aut sex digitos habens, aut oculos omninò non habens. Inter quæ opera est diuinæ vindictæ vel præsentis, vel impendentis significatio. Siquidem plerumque monstra aliquid monstrant, & portenta futurum aliquod malum vel bonum portendunt, (ipso Cicerone dicente: *Prædictiones & præsentiones rerum futurarum, quid aliud declarant, nisi hominibus ea, quæ futura sunt, portendi, prædici, ex quo illa, ostenta, monstra, portenta, prodigia dicuntur?*) quando vel ipsi parentes in monstruosa prole, vel alij per alia prodigia instruuntur, vel plectuntur. Imò penam sæpe monstra & significant secuturam, & post se, aut secum ipsa non rarò trahunt. Sicut enim benignus Mundi Gubernator, per somnia, per oracula, per Prophetas; ita & per monstra aliaq; prodigia dat meruentibus se significationem, ut fugiant à facie arcus. Quin & improbos, & totas gentes præmonet de futura clade. Sic aiunt, tempore regis Xerxis, vulpem ex equa creatam, dissolutionem regni eius portendisse; tempore Alexandri, ex muliere monstrum natum, quod superiores corporis partes hominis, sed mortuas habuerit; inferiores diuersarum bestiarum, sed viuentes, significans repentinum regis interitum. Superuixerant enim deteriora melioribus. Et hæc quidem apud Ethnicos contigerunt, apud quos itidem neque reges; neque regna, sine diuino nutu, sunt punita. Ne pœna autem inexpectata esset, haud rarò eos monstra præmonuerunt. Quid quòd ipse malus dæmon, ut est grauium malorum author, ita nōnuquam etiam cogitur esse eorundem vaticinator?

Cic. lib. 2. de nat.

Psal. 59. 6.

Vide plura exempla, apud Plin. lib. 7. cap. 3.

Mirabile est, quod Strozius Cicogna refert de Spiritu incubo, qui Polycriti formâ, Etolorum Princeps creatus esse, & inuenculam Locrensem uxorem duxisse, legitur, cum qua, tribus ex actis maritali consuetudine noctibus, subito disparuit, gravidamq; uxorem reliquit, qua postea Hermaphroditum monstruosum valde par-

II. Stroz. Cicogna in theatr. vniuers. nat. part. 1. l. 3. c. 1. & ex eo Hen-

Y Y Y

1111

ric. Kornman. nus de mirac. mortuor. p 4. cap. 13.

tum edidis. Mulieris parentes attoniti monstrum in forum detulerunt, ubi convocato senatu, vocatisq; aruspibus, deliberatum fuit, quid monstro illo faciendum esset. Consuluerunt alij, ut partus flamma aboleretur; alij, ut mater cum partu Aetolorum finibus exigeretur. Heic Polycritus nigro vestitu amictus repente apparuit, & precibus primùm, deinde minis filium reposcit. Recusans Aetolis, in medium profiliuit, & infantem apprehensum totum deglutinit, capite excepto, statimq; disparuit, Aetolis ingenti stupore percussis, & de legatis ad oraculum Delphicum mittendis consulentibus. Infantis caput in medio foro iacens loqui coepit, & graui oratione magnam cadem praedixit, qua non multò post secuta est, praelio, inter Aetolos & Acharnanenses, commisso. Habes hic praesagium & supplicium. Erat enim digna parentibus proles, multans pariter, & vaticinans, sed non sine dæmone monstri parente, Dei licitore, & mali nunciatore.

III.
Valer. Max.
lib. 1. c. 6. n. 6.

Sunt &, apud Valerium Maximum huius praemonitionis exempla. Nam loquens de C. Hostilij Mancini vesania, perseverantia scribit, ei consuli in Hispaniam ituro haec prodigia accidisse. Cùm ab Herculis portu, quò pedibus pervenerat, naucem conscenderet, talis vox sine ullo auctore ad aures eius pervenit, Mancine mane. Qua territus, cùm itinere conuerso Genuam perisset, & ibi scapham esset ingressus, anguis eximia magnitudinis visus è conspectu abiit. Haec & insuper aliquid de pullis fugitiuis, concludit tali epiphonemate: Ergo numerum prodigiorum numero calamitatum aquavit, infelici pugna, turpi federe, deditione funesta. Et postea, paulo infra: Non finit nos M. Crassus, inter grauisimas nostri imperij iacturas numerandus, hoc loco, de se silentium agere: plurimis & evidentissimis, ante tantam ruinam, monstrorum pulsatus ictibus. Vbi autem ea commemoravit, ita pergit: Magna haec prodigia: sed & illa clades aliquanto maiores: tot pulcherrimarum legionum interitus, tam multa signa hostilibus intercepta manibus, tantum Romanae militiae decus barbararum obtritum equitatu, optime indolis filij cruore paterni respersi oculi, corporumq; imperatoris inter promiscuas cadauerum strues, animum ferarumq; laniatibus obiectum. Vellem equidem placidius, sed quod verum est. Sic dii sprete excandescunt: sic humana consilia ca-

figantur, ubi se caelestibus preferunt. Plerumque enim fit, vt pericuri primùm prudentiam amittant, dein sua sapientia nixi consilia salubriora spernant, quorum ope imminentes sibi calamitates vitare potuissent; vnde id consequatur, vt quod illis accidit, etiam meritò accidisse videatur, & casus in culpam transeat. Atque hæc quidem vel Ethnici agnouerunt.

Eorundem signorum rationem haberi vult etiam diuinus Spiritus in litteris sacris. Quid enim aliud voluit Dauid celebri illo ac festiuo cantu? *Confitemini Domino, & inuocate nomen eius: notas facite in populis adinventiones eius. Cantate ei, & psallite ei: & narrate omnia mirabilia eius, &c. Querite Dominum, & virtutem eius: quarite faciem eius semper. Recordamini mirabilium eius, quæ fecit: signorum illius, & iudiciorum oris eius. Quin & ipse Seruator ait: Erunt signa in sole, & luna, & stellis, & in terris pressura gentium, præ confusione sonitus maris & fluctuum.* Vbi & alia complura signa commemorat. Sicut ergo signa illa iudicium vniuersale sunt prænunciatura; ita multis idem clementissimus in hac vita iudex Deus, antè per monstra significat iudicium quoddam peculiare, vt *fugiant à facie arcus.* Antè enim tonat, quàm fulminet, & priùs telum ostendit, quàm mittit. Eiuscemodi signa in cælo, in terris, in omnibus elementis, ac generibus rerum dedit. In cælo quidem stellas novas, vt omittam Cometas: nam de Cometis futuras clades portendentibus proprium volumen conscribi posset. Thucydides certè, & Plurarchus tradunt, ante cladem Atheniensium in Sicilia, quæ accidit Olympiade nonagesima secunda, Euclea Athenis prætoris, Cometam in Septentrione visum esse. Significauerat is, & Athenienses vincendos, & Niciam cum alijs interficiendum. Sed quid hunc Oceanum ingrediar? Visus à nobis cometa Anno 1618. nonne satis multas, magnas, & diuturnas Germaniæ bellicas calamitates portendit? Sed quàm pauci eius commonitione territi à vitæ suæ improbitate resisterunt? Expectauimus vltroci cladem; cuius nunc à Deo finem fieri quotidie optamus, nec tamen ipsi finem facimus Numinis offendendi. Pœnæ terminum volumus poni, non delictis: & clementem cupimus esse illum, quem videmus mo-

IV.
1. Paralip. 16.
v. 12.

Luc. 21. 25.

Thucid. l. 6.
& Plutarch.
in Nicia.

Yyyy 2 nentem.

nentem. Vno verbo, plecti nolumus, dum plecti meremur; & hostem cupimus à nobis auerruncari, dum nos ipsi pergitur esse hostes Dei. At, ô quàm bonus est Deus! Alij, quorum vox est, *Dolus an virtus, quis in hoste requirat?* noctes diesque cogitant, qua fraude hostes suos circumueniant, & occupent imparatos: Deus, quos vult ferire, signis monstrisque monet, vt ictum declinent. An non igitur suamet culpa pereunt, qui moniti non fugiunt à facie arcus?

V.
Sab. lib. 6.
Ennead. 3.

Per elementa quoque monstrôsè monitos esse môrtales luculentis historijs accepimus. Liuius teste, in bello contra Veientes, Manlij prætorium de cælo tactum, laceratum fulmine tentorium, euersus focus, arma scædata, ambusta ac in totum contrita: occisus eximius equus, quo in prælijs vti consueuerat. Interrogati igitur interpretes prodigiorum, responderunt, significare castrorum oppugnationem, & clarissimorum virorum interitum. Cum Hetruscis cruento prælio pugnatum. Q. Fabius, Marci frater, bis consul, & tunc legatus, lancea per pectus ictus interiit. Manlius Consul in clade occubuit, & vallum Romanorum captum est. Ecce vnum fulmen quot tetigit; vnus ignis quot vsit. In Hiera insoliti noctu ignes extitere, interdum fumus velut ex camino redditus est. Quid inde secutum? Mota est plerisque Græciæ locis terra; qui motus Lacedæmonijs in Isthmum procedere cupientibus, & in Atticam iter instituentibus fuerunt impedimento. Adeò non in militia duntaxat, sed etiam in totius Mundi Republica per ignes signa dantur. Anno ante Christum natum 460. 461. & 463. antè, quàm ferè Volscorum nomen deletum est, & antè, quàm annus tam hominibus, quàm pecori longè fuit pestilentissimus, cælum ardere visum est plurimo igne, portentaque alia aut obseruata oculis, aut vanas extertis ostentauère species, quibus auertendis terroribus, vt post Liuium scribit Iulius Obsequens, in triduum feriæ indictæ: per quod omnia delubra pacem Deum exposcentium virorum, mulierumque turbâ implebantur. Animaduersumque est sapius, ingruente bello, peste, aut terræ motu, aut alia calamitate, proluuium ignis ex Ætna maius manuisse. Mirum est, à
vera

Iulius Obsequens c. 12, 13, & 14.

Oros. lib. 2.
Vinc. lib. 4.
cap. 59.

vera religione alienos, ne infortunium inuenirent, in fanis suis, & à Dijs falsis auxilium quæsiisse; nos autem, quos & Siculi, & alij ignes toties monent, diuinam iram sicut ignem exarsisse, nondum incendia lachrymis extinguere. Sicut enim, caelestis iræ ignis impietate accenditur, ita fletu & poenitentia deletur; immo anteuertitur, ne innalescat. Sed stulti in cachinos proni malunt lachrymis digna facere, quàm lachrymare: quibus dicitur: *Va vobis, qui ridetis nunc; quia lugebitis, & flebitis.*

Pfal. 88 47.

Luc. 6. 25.

Quia autem prodigiorum quoque, quæ secunda acciderant, debita proposito nostro relatio est, siue igni, siue aëri ascribi potest *felicis euentus illa flamma, qua ex L. Marcij ducis duorum exercituum, quos interitus P. & Cn. Scipionum in Hispania debilitauerat, capite concionantis eluxit. Namq; eius aspectu pauidi adhuc milites pristinam recuperare fortitudinem admoniti, octo & triginta millibus hostium caesis, magnoq; numero in potestatem redacto, bina castra Punicis opibus referta ceperunt. Ad ignem quoque & aërem pariter pertinet, quod Plutarchus narrat de Themistocle. Is cum nauali pralio contra Xerxem regem pugnaret, flammam magno lumine ab Eulensine illuxisse; sonitum quoq; ac vocem, toto Thriasio agro ad mare vsque exauditam esse, velut ex hominibus multis mysticum Iacchum educentibus, scribunt. Ex multitudine verò vocum referri à terra paulatim nebulam, ac intrivemes rursus reuerti, decidereq; visam. Alij imagines & simulacra affirmarunt ab Egina apparuisse armatorum hominum, manūq; pro Gracis attollentium, quos Aaridas esse coniecerant, à quibus ante pugnam precibus & votis implorarent opem. Ac sic Graci, Themistoclis atq; Lycomedis Atheniensis Terrarchi virtute victores contra barbaros facti Xerxem fugarunt. Ad aërem quoque pertinet, quod Iulius Obsequens refert, silentio noctis ex silua Arisia ingentem vocem auditam esse, quæ superstitiosè Siluani credita fuerat. Proclamauit autem, vicisse bello Romanum. Potuit Angelus Romanorum fuisse. Sic in igne, sic in aëre, Deus mirabilia facit.*

VI.
Valer. Max.
l. 1. c. 6. n. 2.

Plutarch. in
Themistocle.

Iul. Obse-
quens c. 8.

Neque in aëre duntaxat, sed in ceteris quoque rebus. Ille enim est, qui olim dixit: *Extendam manum meam, & percutiam*

VII.
Exod. 3. 20.

Yyy 3 *Aegyptum*

Herodot. l. 1.

Egyptum in cunctis mirabilibus meis. Quare, sicut Pharaonem tunc etiam in aquarum prodigijs monuit, ita sapius postea, & alios per aquas prodigiosas erudiuit; licet nonnulli superstitionibus diuina subinde monita inquinârint. Hippocrates, cum tyrannus Athenis esset, hostiamq; immolasset, abena, ut impostæ erant, plena, & carne, & aqua absq; igne efferbuerunt, ita ut aqua redundaret. Quod portentum conspicatus Chilon Lacedamonius, qui fortè aderat, suasisit ei, primùm ne uxorem facundam duceret domũ, secundo loco, si uxorem haberet, eijceret, & si quidem ex ea filium sustulisset, abdicaret. Vereor ne in hac aqua sine ignibus ebulliente Orcinum potiùs infuerit, quàm diuinum portentum, cum neque interpretatio eius fuerit diuina. Quare ad aliud

Dionys. Halicarn. lib. 7.

aquaticum prodigium me confero, ex Dionysio Halicarnasseo sumtum. Quo tempore quinquaginta peditum millia, duodeviginti equitum, vno tempore barbari in armis habuerunt, Cumarum ciuitas à Daunijs, Vmbris, & alijs circumiectis gentibus oppugnata viderunt Vulturum & Clanium amnes hostium castra præterlabentes, retro cursum suum flexisse; eoque miraculo Cumani in spem bene gerendæ rei erecti fretique locorum opportunitate, in pugnam egressi immensum exercitum profligauerunt. Iterata sunt hæc olim aquarum miracula, vt & Egyptij in mari rubro vincerentur; & non tantùm per flumina, sed etiam per maria Israëlitz siccis pedibus transirent. Cedunt enim ad Dei imperium aquæ, & succedunt.

Valer. Max. l. 1. c. 6. n. 3.

Cum bello acri & diuturno Veientes à Romanis intra maria compulsi, capi non possent; eaq; mora non minus obsidentibus, quam obsessis intolerabilis videretur, exoptata victoria iter miro prodigio diu immortales patefecerunt: ait Valerius Maximus. Subitò enim Albanus lacus, neque caelestibus imbribus auctus, neque inundatione vllius annis adiutus solitum stagni modum excessit. Ita obsessi diuinitus muniti videbantur. Sed opem in contrarium traxit ars Stygia. Nam eius rei exploranda gratia legati ad Delphicum oraculum missi retulerunt, præcipi sortibus, ut aquam lacus eius emissam, per agros diffunderent. Sic enim Veios in potestatem populi Romani venturos. Quod priùs, quàm legati renunciarent, aruspex Veientium à milite nostro (quia domestici interpretæ decerant)

raptus

raptus, & in castra perlatuſ, dixerat. Ergo ſenatuſ duplici pradi-
 ctione monituſ, eodem pænè tempore, & religioni paruit, & hoſtium
 orbe potituſ eſt. Hæc Valeriuſ, quæ etſi aruſpicina, & oracu-
 lum falſi Numiniſ contaminet, contigiſſe tamè per aquaſ pluſ
 nimio credibile eſt; cum paria, à Valerio Maximo recenſita, vt
 de aqua, quæ apud Ceriteſ ſanguine commixta fluxit, confir-
 met D. Auguſtinuſ, qui ait, *etiam cum natiſ infantuſ de uteriſ*
matrum quedam verba clamaffe: volaſſe ſerpenteſ, feminaſ (&
gallinaſ, ut homineſ) in maſculum ſexum fuiſſe conuerſaſ. Et quiſ
 dubitet, aquaſ mirabilia, in ſignum diuini vel fauoriſ, vel fu-
 roriſ contigiſſe? Nonne noſ ipſi, in vltimiſ Comitiſ Ratiſpo-
 nenſibuſ Anno 1631. celebratiſ coram expertiſ ſuimuſ, omni-
 buſ prodigiũ, immò miraculum agnoſcentibuſ, Danubium,
 vna repente nocte, glacie reſoluta, fluxiſſe, tranſitumq; Panie-
 rio & copiſ illiuſ negaſſe; quæ repentinæ aduenerant, & pænè
 totiuſ imperij legatoſ, vnà cum optimo Cæſare Ferdinando
 III. oppreſſerant imparatoſ? Ne Danubium igitur tranſirent,
 congelatuſ ex aquaſ pontem illiſ Deuſ ſubduxit, aquaſ obie-
 ct, & vnà glaciem ac conſilia hoſtium diſſoluit.

S. Auguſtinuſ.
 lib. 4. de ciu.
 Dei.

De ſignis, per terræ motum, mutationeſque editiſ, eſt
 paſſim ex authoribuſ occaſio intelligendi. M. Tulliuſ ad a-
 ruſpicinæ rationem refert, quæ Tageſ quidaſ dicitur in agro
 Tarquinenſi, cum terram araret, & ſulcuſ altiùſ impreſſuſ
 eſſet, voce repentè exiſtente, audiuiſſe. Sed ſæpe vox aliud
 monuit, aliud auditor intellexit. Quid tonitrua de cælo,
 quid terræ tremebundæ mugituſ aliud ſignificant, quàm vt
 iram Dei fugiamuſ? Vt enim homini, qui Conditori ſuo ſer-
 uit, ſeruiunt omnia; ita eidem exorbitanti omnia minitan-
 tur. *Omniſ enim creatura ad ſuum genus ab initio refigurabatur,*
deſeruiens tuiſ præceptiſ, vt pueri tui cuſtodirentur illaſi. Nam
nubeſ caſtra eorum obumbrabat, & ex aqua, qua ante erat, terra
arida apparuit, & in mari rubro via ſine impedimento, & campuſ
germinans de profundo nimio: per quem omniſ natio tranſiit, qua
regebatur tua manu, videntuſ tua mirabilia & monſtra. Sed quia
 huc pertinent omnia monſtra terrarum, ſæpiuſ à nobiſ attin-
 genda, compendio locuſ eſto.

VIII.
 Cic. de diuina.

Sapi. 19. 6.

Præcipua

IX. *Præcipua admirationis etiam illa prodigia, quæ, Romæ, inter initia motusq, bellorum acciderunt, inter quæ fuit, in Piceno lapidibus pluuisse. In Gallia lupum vigili è vagina gladium abscidisse. In Sicilia seuta duo sanguinem sudasse. Sed nihil est supra lapides illos circiter 1200. qui magno omnium stupore, in agro fluuio Abduæ contermino, è cælo ceciderunt. Ex illis enim, vt Cardanus de rerum varietate scribit, vnus 120. pondus, alius sexaginta, delati fuerunt ad regis Gallorum satrapas, & pro miraculo habiti sunt. Color eorum ferrugineus, durities eximia, odor sulphureus. Præcesserat in cælo ignis ingens horâ tertiâ. Decidentium lapidum strepitus hora quinta exauditus, vt mirum sit, horis duabus, tantam molem in aère sustineri potuisse. Intra viginti menses pulsi Mediolano Galli. Triennio post reuersi varia prius fortuna, inde iterum acti, ad excidium profligati. Vrbs Mediolanensium, in cuius finibus ceciderant lapides, vesticulis, incendio, fame, obfidione, peste nunquam grauius vexata. Atq; hi lapides Anno salutis 1510. lapsi sunt è nubibus; priora autem illa portenta lapidum, & gladij, per lupum è vagina educti, P. Volumnio, Ser. Sulpicio Coss. contigerunt. Ita & in lapidibus, & in metallis signa habita sunt. Sed in metallis alia quoque edita leguntur. Clitodemus omnium, quotquot Atheniensium res paruas descripserunt antiquissimus, in Attica historia inquit; cum Athenienses classem iam Siciliam versus instruxissent, infinitam eorum multitudinem prouolasse Delphos, & mutilasse simulacri partes, aurumq, ab eo rostris detraxisse. Addit idem, hastam frangisse coruos & noctuas, & quidquid ad imitationem fructuum autumnalium erat ad palmam effictum. Mira vel monstra, vel miracula, vel vtraque simul in metallis futura significantibus recensentur. Gaspar Ens refert, de Comitibus Westerburgijs, qui arcem habuerunt, non procul à Rheno, edito loco impositam. Illi aliquando, ob pestem inibi grassantem aliò concesserant. Non multò post tamen redierunt. Dum in arcem ascendunt, ecce malleus horologij pro tertia aut quarta hora pomeridiana, sponte vndecim ictibus exsonat. Mirantur omnes insolitum errorem; hospites causam exquirunt ab arcis custode,*

IX.
Valer. Max.
lib. 1. c. 6. n. 5.

IV
Pausan. L. 10.

Gaspar Ens.
lib. 4. Pauli-
lip.

custode, qui ait, nullam se eiusce rei causam scire: horologi-
um quidem compluribus diebus à nemine tactum. Quid fit?
recredescit mox pestis, & comites vnà cum ijs, qui redierant,
tot numero, quot æs Campanum sonitu suo te indicauerat,
interemit. Frequentiùs hoc prodigij genus accidit, vt de ven-
tura homines mortis hora simili iudicio admoneantur; adeò
bonus Deus non solùm verbis prædixit, docuitq; se more
furis venturum; sed insuper quibusdam, ne lauernionis instar,
sed vt præscitus veniat, etiam dignatur aduentum suum signi-
ficare; ita nulla illis est excusatio, qui deprehenduntur impa-
rati & dormientes. Quin eiusdem authoris testimonio, in A-
ragonia æs quoddam est Campanum, quod *Campanam mira-
culosam* vocant, non procul à Villila. Hoc æs in turri quadam
colli impositum pendet, circuitu ad X. vlnas complexum, sua
sponte, id est, nullis hominum manibus, nullo vento, nullo
terræ motu, alteriusue sub aspectum cadentis rei impulsu, so-
nat; rarò tamen. Animaduersum est, eum sonum semper ali-
quid magni portendere. Factum id aiunt, paulo antè, quàm
Sebastianus Lusitaniæ rex expeditionem in Africam suscepisset.
Item, cùm Alfonso rex Aragoniæ numeroso instructus exer-
citu in Italiam profectus Neapolitanum regnum occupasset:
itemq; sub excessum Caroli V. Imp: vt & in periculoso mor-
bo Philippi II. regis. nec non in morte Annæ reginæ. Quin e-
tiam aiunt, An. 1610. 13. die Quintilis vsque ad 24. sonitum
eius de die in diem, per interualla auditum esse. Nimirum
quemadmodum in domibus Religiosorum, ad dormiendum &
vigilandum, ad orandum & cantandum æris pulsu signum so-
let dari, vt omnia ordine fiant, neq; quidquam, quod ad dis-
ciplinam pertinet, negligatur; & quemadmodum in vrbibus
tinnitu sonituq; æris mortales ad templum conuocantur; ita
& Deus subinde in vniuerso orbe commonet homines, vt ex-
cubent, & officio suo non desint. Neq; sine causa dictum est:

Math. 24. 24

Laudate eum in cymalis benefonantibus, laudate eum in cymalis

Psal. 150. 5.

in plantis quoq; monstra euenire plures testantur. Nam
est in exemplis, arbores & sine tempestate, vllatue causa alia, quam
prodigij

X.
Plin. lib. 6.
nat. hist. 6. 36.

Z z z

prodigij cecidisse multas, ac sua sponte resurrexisse. Factum hoc populi Rom. Quiritibus ostentum Cimbricis bellis Nuceria in luco Ianonis, ulmo, postquam etiam cacumen amputatum erat, quoniam in aram ipsam procumbebat, restituta sponte, ita ut protinus foret. A quo deinde tempore maiestas populi Rom. resurrexit, quae antè vastata cladibus fuerat. Memoratur hoc idem factum & in Philippis, salice procidua atq, detruncata: & Stagiris in museo populo alba. Omnia fausti ominis. Sed maxime mirum Antandri platanus etiam circumdolaris lateribus restibilis sponte facta, cuius reddita, longitudine XV. cubitorum, crassitudine quatuor ulnarum,

Dionys. lib. 9.
Herodot. l. 7.
& 8.

Isa. 67. 3.

Val. Max. l. 1.
4, 6. n. 5.

Matth. 15. 13.
Ianson. t. 1.
lib. 5. Mercurij Gallo
belg. pag. 355.

Quin etiam, ut Dionysius & Herodotus memorant, Laodiceæ aduentu Xerxis platanus in oleam mutata est. Fuit in his arborum monstris virorum fortium quaedam imago, qui etiam apud Isaiam vocatur *plantatio Domini ad glorificandum*. Ac, re rerum felicium duntaxat, in plantis, monstra gigni existimantur, refert Valerius, *metentibus*, apud Antium, *crenatae spicas in corbem cecidisse*; significabatur scilicet, multum sanguinis, instante bello, faciendum, & plurimos mortales fatali falce metendos. Quippe etiam hoc in plantis portenditur. Siquidem *omnis plantatio, quam non plantauit Pater caelestis, eradicabitur*. Talem eradicationem etiam portendit fraxinus, quam An. 1592. Embricæ in collegio F.F. Hieronymianorum tempestas fregit. Bius enim truncum ubi Collegij procurator exscindi, & in frustra secari iussit, in singulis incisionibus tota militum agmina expressa apparuerunt; inter quos tympanotribæ, signiferi, ductores alijque milites Borussiae & Poloniae more amicti non aliter, quam si ex industria depicti essent, conspiciebantur. Terra olim Cadmea segete hastatos genuisse fingebatur, quis miretur nunc ubique bella geri, si nobis milites in arboribus crescunt? Et sanè hi de plantis milites lignei, veros post se milites traxerunt. Nec fabula est de his ligneis militibus, Petrus enim Huestius partes ligni illius ostendit & oculos, quibus plurimum credimus, testes adhibuit.

XI.

Herodot. l. 4.

Si ad animalia veniamus, copia numero caret. Et animi quidem vel auspicia, vel auguria, suo iure remittimus ad superstitiosos. Arcesilao regnum tenente, candidus coruus apparuit,

paruit, de quo graue responsum ferebatur. Et mox ad Democrati-
 am status ciuitatis recidit; Bessus cum ad Hesperidas decessisset,
 occisus est. Faustior coruo albo fuit Onacrotalus, auis cygno multo maior:
 quam Culmannus Geppingenfis scribit, in omnibus expeditionibus,
 circa An. 1509. Maximiliano Romanorum regi praecessisse, ac castris
 quasi locum signasse. Quamobrem ea auis mansuetissima in aula
 Caesaris, quam ipsa sibi visa est elegisse, boni ominis spe, debito victu,
 multis annis, sustentata est. Visa est etiam eadem a pluribus Mechliniae
 attendita. Posset hic recenseri auis in Hispania in vrbe Ambgenita,
 Anno Seruatoris 1628. plumbeis glandibus detecta, & Comiti,
 Schafgotio missa, viginti septem pedes longa: quae in fronte
 oculum humanum, caput autem bouinum habuit, & verò etiam bouis
 instar mugijt, Ceterum inuicem aurium flaccidarum alae
 dependebant; vertici cornuta vitta tergo tuber testudineum,
 pectori lorica, & his asperi aculei, caudae gemini enses,
 collo monile carneum, corallio haud absimile munimen
 addiderunt. Haec, & plura de hac aue possent hic recenseri
 ex Mercurio Germanico Valentini Pistoris, sed litterae, & alia
 non me sinunt conijcere, quid sinistri monstrum hoc portenderit.
 Quanquam enim quispiam rectè dixerit: *Va mihi quia tacui*,
 praestat tamen etiam subinde filere, quam ingratis aliorum
 diuinare.

Volucris adiungi possunt & apes Platonis, quae, ut historicus ait,
*eterna felicitatis indices extiterunt, dormientis in eunus paruuli
 labellis mel inferendo. Quare audita, prodigiorum interpretes
 singularem eloquij suauitatem ore eius emanaturam dixerunt.
 At mihi quidem ille apes non montem Hymettum thymi flore
 redolentem; sed Musarum Heliconios colles omni genere doctrina
 viuentes, de arum instinctu depasta, maximo ingenio dulcissima
 alimenta summa eloquentia instillasse videntur.* Quod ostentum
 etiam euenit. Ambrosio, qui non alia de causa pingitur aluari
 apposito insignis, quam quod ad os illius adhuc infantis apum
 examen aduolaret, iam tum mellei oris dulcedinem libantes.
 Quod omen in futuro tam sancto viro eò dignius credibilisq;
 extitit, quia vel apud Ethnicos paria contigerunt. *Mida enim
 etiam,*

Culman. in
 epistol. ad
 Gesnerum,

Mercur. Ger-
 man. Valen-
 tini Pistoris
 in Semestrâ
 An. 1628. &
 An. 1629.

Isa. 6. 3.

XII.
 Val. Maximus
 l. 1. c. 6. n. 3.
 Extern.

Idem Valer.
loc. cit.

etiam, cuius imperio Phrygia fuit subiecta, puero dormienti formica in os grana tritici congesserunt. Parentibus deinde eius, quorum prodigium tenderet, explorantibus, augures responderunt, Omnium illum mortalium futurum ditissimum. Nec vana predictio extitit; nam Midas cunctorum penè regum opes abundantia pecunia antecessit: infantiq; incunabula vtili deorum munere donata, onus auro atque argento gazis pensavit. Omittam hìc L. Sullæ & Hostilij Mancini, itemq; Ti. Gracchi & Tarquinij Superbi, nec non Cræsi, ominosos magis, quàm monstrosos angues: vera monstra futuri nuncia percurram.

Idem & Herodot. l. 1.

XIII.

Ælian. lib. 1.
variar. c. 29.

Coi dicunt, in pascuis Nicippi tyranni, ouem peperisse: Peperisse autem non agnum, nec agnam, sed leonem. Atque id Nicippo, qui tum priuatam adhuc vitam agebat, futuram tyrannidem pertendisse. Ita quidem scribit Ælianus. In exercitu Xerxis, quem aduersus Graciam contraxerat, equa partu leporem editum constat, eodem montem Athon vix tandem transgresso. Quo genere monstri tanti apparatus significatus est euentus. Nam qui mare classibus, terram pedestri operuerat exercitu, ut fugax animal, pauido regressu regnum suum repetere est coactus. Bestias quoque locutas supra diximus. Et causam fuisse grauem necesse est, quæ bestiis linguam soluit. Nimirum, more Fæcialium, bella Romanis indixerunt P. Volumnio, & Seruio Sulpicio Coss. Bos namq; mugitu in sermonem humanum conuerso nouitate monstri audientium animos exterruit; quod Orosij supputatione an. 202. ab vrbe condita contigit: quanquam id etiam aliàs dicatur contigisse. Enimuerò & canes legimus locutuleios esse factos. Ita enim scribit Plutarchus. Cimon Atheniensis, cum suos, contra Cyprios, aut Egyptios, pararet milites, & iam in littore maris consissent copia, horrenda illi species oblata est. Vidit enim canem quendam lacepsitum latrare, & inter latrandum vera humana voce vi. Astyphilus igitur Possidoniates vir vaticinij peritus, eiq; familiaris, mortem, ait, hanc sibi speciem presagire. Quod etiam Mauricio Imperatori, equus repentè collapsus prælagijt, vt paulò post docebo.

Valer. Max.
l. 1. c. 6. n. 1.
extern. &
Herodot. l. 7.

Plutarch. in
Cimone.

XIV.

Sed humana monstra præcipuè hunc sibi locum vendicant. Nam illa, vt sunt præcipua, ita & maximè valent: ad ali-

quid

quid significandum. *Filius Croesi regis cum iam, per atatem fa-
ri posset, inquit Gellius, infans erat; & cum iam multum adole-
visset, item nihil fari quibat. Mutus adeo & elinguis diu habitus
est. Cum vero in patrem eius bello magno victum, & urbe in qua
erat, capta, hostis gladio deducto, regem esse ignorans innaderet:
diduxit adolescens os clamare nitens, eoq, nisu & impetu spiritus, vi-
tium nodumq, lingua rupit: planeq, & articulate locutus est, cla-
mans in hostem, ne rex Crasus occideretur. Tum & hostis gladium
reduxit, & rex vita donatus est, & adolescens loqui prorsum deinceps
incapit. Herodotus in historijs huius memoria scriptor est, eiusq,
verba sunt, qua prima dixisse filium Croesi refert: Αὐθροπε μὴ
κτείνε γούσσιν. Hæc Gellius. At Plinius longè aliter hanc histo-
riam refert, simulq, quid significarit hoc prodigium indicat
his verbis. *Semestris locutus est Croesi filius in crepundys: quo pro-
digio totum id concidit regnum. Læti igitur monstri fuit trillis
exitus. S. Augustinus ipse testatur, vidisse se, gigantèam mu-
lierem Romæ, ad quam spectandam mirabilis fiebat vndequa-
que concursus, cum tamen parentes eius reliquis hominibus
æquarentur: paulò autem post excidium vrbs esse subsecu-
tum. Sarius, cum terribile illud monstrum Anno 1512. Ra-
vennæ visum, quod supra exscripsimus, retulisset, addidit:
Interpretationem quidam eiusmodi esse voluerunt. Superbiam, le-
nitatem, virtutum inopiam, Sodomiticam labem, amorem rerum
labentium, Dei obliuionem, inexplebilem auaritiam, Gallico flagello
castigatum iri. Quod & factum est. Eodem enim anno Gallorum
rex Ludonicus, rupto cum Pontifice & Maximiliano fœdere, Ra-
vennam obsedit: & tandem deditione receptam urbem, contra si-
dem datam, diripuit, & magna clade affecit. Imperante quoque
Constantino, legimus editum infantem ore gemino, dentibus
binis, & barba, oculis quatuor, auriculis duabus quidem, sed
breuissimis. Qui partus, inquit Marcellinus, *Remp. in statum
reclinatum deformem planè portendebat. Quin & Mauritio Ti-
berio Imperatori ortum monstrum interitum denunciauit, vt
videre est in historia Theophylacti Simocattæ expræfecti. Sa-
rellitibus enim ad eius tabernaculum, pro eo ac decebat, excubias
ducentibus, una muliercula partus cruciata doloribus, clarifonas***

A Gellius l. 5.
No. c. 9.

Plin. lib. 11.
Nat. hist. c. 56

S. Augustinus
lib. 15. de ci-
uit. c. 23.

Supra c. 47.
§ 2.
Sur. An. 1512.
de reb. in or-
be gestis.

Theophylact.
Simoc. lib. 6.
c. 1. & 2. hist.
Mauritianæ.

*voce iterum ac sapius effudit. Egreditur de excubitoribus, qui feminam tam absone clamore prohibeat. Vbi domunculam intravit, causamq; vociferationis exquisivit, illa parte soluitur. Is nature piaculum erat: puer nempe sine oculis, sine palpebris, sine supercilijs, sine manibus, sine brachijs, peregrinum quiddam, & informe. Ad coxendices praterca cauda piscis agnata visebatur. Spectaculi huius formam, & modo lustrato, satellites parentes ipsos cum puero ad Imperatorem deducit. Qui portento conspecto, parentibus interrogatis, unde id haberent, ubi causam nullam attulerunt, spectare desinit, quod natum erat, interfici iubet. Ita monstri mater absolvitur, & infans gladio conciditur. Die altero Imp. Enarum (loci nomen est) cum exercitu transit; mensiq; duabus parasangis, castra vallo communit. Tum de eius equis nobilissimus, & aureis ornamentis decorus collabatur, ruptoq; ventre confestim extinguitur. Ex omnibus hisce presagijs Imp. infausta & peratrocia sibi in posterum presentiens, & presentibus terrefactus, ob metum futurorum in aestuamine haud mediocri versabatur, &c. Recentius quoddam portentum futurarum calamitatum praenuncium memorabo. Anno 1533. postquam die 17. Iulij Cometes longa cauda visus indigitavit, sequenti anno, pacificum illum, & omnibus modis laudandum regem Fridericum fati sublatum iri, memorabile quiddam accidit, quod Iustinus Goblerus narrat. Mortuo rege, corpus eius, de more, balsamo perunctum & amomo delibutum picataeque sandapilae inclusum fuit. Feretro ita vndique obturato, ut ne aer quidem, aut mortalis odor inde posset expirare, cadaver tamen adeo coepit sanguinare, ut defluentem inde cruorem subiectis vasibus necessum fuerit excipere. Haec cum praeter naturam, in corpore mortui, & exsuccis membris contingerent, illico omnes censuerunt, Deum tam manifesto signo aliquid velle portendere. Et recte censuerunt. Lubeci enim, & in adstitis partibus, bella ac seditiones, aliaq; alibi gravissima calamitates extiterunt. Quippe eodem praeterea anno in Hungariam & Austriam Turcarum tyrannus irrupit. Henricus octavus Angliae Rex Caroli V. Imp. Romani novercam repudiavit, consiliariosque aliquot factum dissuadentes capite mulctavit, *Quibus apparet, caelestium numen, & Caesaris**

Iustin. Gob-
 ler. lib. 2. de
 reb. gestis
 Lubecens.

Val. Max. l. i.
 cap. 6, n. 12.

Cæsaris gloria fanisse, & populi errorem (aut peccata) inhibere voluisse.

Itaq; peccantibus hominibus, sicut Deus etiam naturam peccare, ut de clade futura cogitantes animaduertant, quantum ab eorum sceleribus Author naturæ abhorreat, qui monstris maximis ostendit, nihil esse tam monstruosum, quam peccatum. Sed & bonitatem suam immensam declarat. Ex benevolentia enim nuncium præmittit, ne veniat inopinatus. Præcogitatum malum minus offendit; & ictum, quem prævidemus, commodius excipimus. Immò longè facilius declinamus. Idcirco monstra præcedunt, ut signum sint rei alicuius gravis secururæ; eam quia consultius est auertere, quam expectare, clemens providentia est, præmonere secururam. Sic equis non in ipso cursu, aut præcipitio, sed antè fræna iniiciuntur. Quanti passim fiunt vaticinia? quanta olim in æstimatione fuerunt Sibyllarum oracula? Nonnè beneficij magni loco recensuit rex David: *Incerta, & occulta sapientia tua manifestasti mihi?* Numquid ipse Deus, in amoris testimonium, dixit: *Num celare potero Abraham, qua gesturus sum?* Denique nonnè amoris signum fuit, quando illa voce Patriarcham consolatus est: *Eritq; arcus in nubibus, & videbo illum, & recordabor fæderis sempiterni, quod pactum est inter Deum & omnem animam viventem?* Cùm ergo plerumque Mundi Gubernator, etiam monstris aliquid significare soleat, sine optimo ea in mundum inducit. Per ea enim hominibus loquitur, præcauet, vaticinatur. Qui illum timent, qui filij sunt morigeri, faciem eius præoccupant in confessione. Vident enim atque intelligunt, quò radius eat, & ad quem scopum diuinus digitus intendatur. Quare vel se præparant ad cælestem iram fortiùs excipiendam, vel citiùs anteuertendam. Lippientibus oculis vel sine fructu, vel non sine molestia lumen admouetur. Qui si aliud nihil è monstris discere vellent, saltem possent in illis æternæ providentiæ signa agnoscere. *Idoneum, opinor, testimonium divinitatis, veritas divinationis, ait Tertullianus. Hinc igitur apud nos futurorum quoque fides rata est, jam scilicet probaturum, quia cum illis, qua quotidie probantur, prædicebantur.* Enimvero,

XV.

Psal. 50. 8.

Gen. 18. 17.

Gen. 9. 16.

Tertull. in Apolog. ad uers. gent. c. 20.

Prou. 1. 27.

herò, si rectè calculum ducimus, & iudicia Numinis attentius consideramus, tanta illius est bonitas, vt nunquam feriat, nisi pramonitos. Etsi enim minetur impijs *repentinam calamitatem & interitum quasi tempestatem*, tamen eos docet cauere:

Luc. 21. 34.

dum enim minatur, monet. Et disertè perspicueque ipse Seruator: *Attendite, inquit, vobis, ne forte grauentur corda vestra in crapula, & ebrietate, & curis huius vitæ: & superveniat in vos repentina dies illa: tanquam laqueus enim superveniet in omnes, qui sedent super faciem omnis terra.*

Marc. 13. 35.

Vigilate itaque omni tempore, orantes, vt digni habeamini fugere ista omnia, qua futura sunt, & stare ante Filium hominis. Et adhuc clariùs: *Vigilate ergo (nescitis enim quando Dominus domus veniat: serò, an media nocte, an galli cantu, an mane) ne cum venerit repente inueniat vos dormientes.*

Tertullian.
loc. cit.

Quod autem vobis dico, omnibus dico: Vigilate. Si omnibus dicit, ergo omnes monet: nullum igitur, nisi pramonitum, ferit. Quanquam non illis duntaxat verbis monet. Monet mille modis; inter quos est etiam vnus iste per monstra.

Qua de caussa ita scribit ad Gentes Tertullianus: *Quidquid agitur, prænunciabatur; quidquid videtur, audiebatur. Quod terra vorant vrbes, quod insulas maria fraudant, quod externa atque interna bella dilaniant, quod regnis regna compulsiunt, quod famæ & lues, & locales quaque clades, & frequentia plerumque mortium vastant; quod humiles sublimitate, sublimes humilitate mutantur; quod iustitia rarefcit; & iniquitas increbescit, bonarum omnium disciplinarum cura torpescit; quod etiam officia temporum, & elementorum munia exorbitant; quod & MONSTRIS & portentis naturalium forma turbatur, providenter scripta sunt. Dum patimur, leguntur; dum recognoscimus, probantur.*

Ita diuina sapientia non tantum clades per monstra, sed ipsa etiam monstra per vaticinia prædixit.

CAPVT